

Janusz Umiński

Komisja Propagandy i Wydawnictw Turystycznych Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki w Bydgoszczy

słowa kluczowe: turystyka, krajoznawstwo, organizacje turystyczne, wydawnictwa turystyczne, propaganda

Żywiolowy, gwałtowny niemal, wzrost ruchu turystycznego w końcu lat 50. XX w. wymusił konieczność połączenia zagadnień kultury fizycznej i turystyki w jednym organie administracji państwowej, wyposażonym w zespół uprawnień w tych dziedzinach. W następstwie szeregu narad i wszechstronnych dyskusji 17 lutego 1960 r. Sejm uchwalił powołanie do życia przy Radzie Ministrów jednego organu administracji państwowej – Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki (GKKFiT)¹ – zamiast działających dotąd odrębnie Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Komitetu do spraw Turystyki. Zgodnie z ustawą zagadnieniami turystyki na szczeblu centralnym miał zajmować się Podkomitet Turystyki. W jego skład mieli wchodzić przedstawiciele zainteresowanych resortów oraz instytucji i organizacji zajmujących się problematyką turystyczną, natomiast Rada Turystyki, złożona z ekspertów i wieloletnich działaczy turystyki i krajoznawstwa, miała pełnić rolę doradcą².

Z dniem 1 grudnia 1960 r. weszło w życie Zarządzenie Nr 213 Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 października 1960 r. w sprawie szczegółowej organizacji, składu i zakresu działania komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydiów rad narodowych.

¹ Ustawa z dnia 17 lutego 1960 r. o organizacji spraw kultury fizycznej i turystyki, Dz. U. z dnia 29 lutego 1960 r., nr 10, poz. 65.

² K. Mrozik, *Organizacja kultury fizycznej w latach 1945-1986 w województwie bydgoskim (pomorskim)*, [w:] *100 lat sportu na Kujawach i Pomorzu: praca zbiorowa*, red. W. Jastrzębski, Bydgoszcz 1993, s. 89.

Uchwałą Nr 45/237 z dnia 7 stycznia 1961 r. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy, działając w oparciu o § 7 ust. 4 i 5 wspomnianego zarządzenia Prezesa Rady Ministrów, powołało w Bydgoszczy Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki.

Zgodnie z ustawą z dnia 17 lutego 1960 r. Wojewódzkie Komitety Kultury Fizycznej i Turystyki składać się miały z przewodniczącego, dwu jego zastępców oraz członków w liczbie od 20 do 35 osób, przy czym przewodniczący WKKFiT mógł być powołany przez Prezydium WRN za uprzednią zgodą przewodniczącego GKKFiT, a jego zastępcy i członkowie na wniosek przewodniczącego WKKFiT. W skład prezydium, poza przewodniczącym i jego zastępcami, wchodziło od 5 do 9 członków.

Ścisłe kierownictwo Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej powołano jeszcze w końcu grudnia 1960 r.³ Na przewodniczącego Komitetu powołany został Feliks Dąbrowski, dotychczasowy przewodniczący Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej w Bydgoszczy, jego zastępcami zostali: Jan Truchanowicz (ds. kultury fizycznej) i Gerard Gutowski (ds. turystyki)⁴. Funkcję przewodniczącego WKKFiT Feliks Dąbrowski pełnił do 31 grudnia 1969 r. Z dniem 1 stycznia 1970 r. Wojewódzka Rada Narodowa powierzyła ją mgr. Mieczysławowi Bardzińskiemu. Po jego śmierci 9 listopada 1975 r. następcą został mgr Andrzej Graczyk.

Powołany zgodnie z powyższą uchwałą Komitet składał się z 38 osób, reprezentujących przedstawicieli zainteresowanych wydziałów Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej, Wojewódzkiej Komisji Związków Zawodowych i Wojewódzkiego Związku Spółdzielczości Pracy oraz organizacji młodzieżowych, sportowych i turystycznych⁵.

W skład Prezydium WKKFiT weszli: mgr Tadeusz Borowski, dr Wacław Koccon, Henryk Reich, mgr Czesław Muzolf, Władysław Mroczonek, mgr Stefan Nowicki, mgr Czesław Kościecha, mgr Leon Murzyn i red. Tadeusz Jabłoński. Komitet utworzył 5 stanowisk pracy: do spraw organizacji, wychowania fizycznego i sportu, turystyki, ekonomiczno-finansowe oraz inwestycji i urzędzeń.

Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki w Bydgoszczy dzielił się na dwa podkomitety – Podkomitet do spraw Sportu i Kultury Fizycznej oraz

³ Archiwum Państwowe w Bydgoszczy, Prezydium WRN (dalej APB, PWRN), sygn. 2341. Uchwała nr 43/231 Prezydium WRN z dnia 23.12.1960 r. w sprawie powołania przewodniczącego i zastępców WKKFiT.

⁴ APB, PWRN, sygn. 2368. Uchwała PWRN nr 11/47 z dnia 10.03.1962 r. w sprawie powołania i odwołania Przewodniczącego WKKFiT i członków WKKFiT. J. Truchanowicz odwołany został z funkcji zastępcy Przewodniczącego WKKFiT, pozostając członkiem WKKFiT. W jego miejsce na zastępcę Przewodniczącego WKKFiT powołano Leona Murzyna, dotychczasowego członka Komitetu.

⁵ K. Mrozik, dz. cyt., s. 89.

Podkomitet do spraw Turystyki. Członkami Podkomitetu Turystyki z ramienia PTTK zostali: red. Paweł Dzianisz (Tadeusz Jabłoński), mgr Włodzimierz Maksymowicz, mgr Stefan Nowicki, Andrzej Podgórski, Karol Rosiński, mgr Janusz Umiński, mgr inż. Tadeusz Tyłzanowski oraz mgr Edward Wyrostkiewicz⁶.

Fachowymi organami społecznymi Komitetu były komisje problemowe. Na pierwszym plenarnym posiedzeniu WKKFiT powołano społeczne komisje doradczo-opiniodawcze, złożone w części z członków Komitetu oraz w większości ze specjalistów poszczególnych dziedzin. Sport reprezentowały komisje: Wychowania Fizycznego, Sportu, Urządzeń i Zagospodarowania oraz Finansowa. W ramach Podkomitetu ds. Turystyki uchwałą WKKFiT z dnia 26 stycznia 1961 r. powołano komisje turystyczne: Ruchu Turystycznego, Zagospodarowania Turystycznego oraz Propagandy i Wydawnictw Turystycznych⁷. Działały one z nominacji Prezydium WKKFiT. Ich kadencja miała trwać 4 lata.

Komisję Propagandy i Wydawnictw Turystycznych⁸ powołano Uchwałą Prezydium Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 8 marca 1961 r.⁹ W jej skład weszli: red. Marcelli Bacciarelli, red. Janusz Drozdowski, Aleksandra Flicińska, Stefania Miedzianowska, mgr Wiesław Radomski, mgr Maciej Rejmanowski, Edward Sakiewicz, Janina Skrzypińska, mgr red. Zbigniew Suchar, mgr Janusz Umiński, Jan Wojciechowski oraz mgr Maria Wojciechowicz. Na przewodniczącego Komisji Propagandy i Wydawnictw Turystycznych powołano red. Tadeusza Jabłońskiego¹⁰, na wiceprzewodniczącego powołano

⁶ Archiwum autora (dalej AA). Pismo Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki, Bydgoszcz, dnia 12 stycznia 1961 r., Znak KFT – I – 3/1/61.

⁷ W roku 1963 przemianowaną na Komisję Informacji i Propagandy Turystyki. Należy wspomnieć, że przy działającym w latach 1955-1956 pod przewodnictwem Czesława Woźnego Wojewódzkim Komitecie Turystyki w Bydgoszczy, powołanym jako jednym z pierwszych w kraju uchwałą Prezydium WRN w Bydgoszczy nr 32/127 z dnia 29 czerwca 1955 r., funkcjonowała również – jako ciało opiniodawczo-doradcze – Komisja Propagandy i Wydawnictw Turystycznych.

⁸ W toku działalności używano też nazwy Komisja Propagandowo-Wydawnicza lub Wydawniczo-Propagandowa.

⁹ AA. Pismo Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej z dnia 10 marca 1961 r. Znak: KFT – I – 3 /61.

¹⁰ Tadeusz Jabłoński (w swych publikacjach występował pod pseudonimem Paweł Dzianisz) urodził się 23 października 1919 r. w Poznaniu. W 1946 r. zamieszkał w Bydgoszczy. Jest dziennikarzem, publicystą, reportażystą historycznym, autorem scenariuszy filmowych, zeglarem i alpinistą. Studiował filologię polską na Uniwersytecie Poznańskim oraz ekonomię i organizację turystyki w Wyższej Szkole Ekonomii i Organizacji Turystyki (WSEiOT) w Warszawie. W latach 1945-1946 był redaktorem „Polski Zachodniej” w Poznaniu, w latach 1946-1959 pracował jako sekretarz redakcji „Ilustrowanego Kuriera Polskiego, a w latach 1959-1969 „Dziennika Wieczornego” w Bydgoszczy. W roku 1969 przeniósł się do Gdańska, gdzie do roku 1981 był sekretarzem redakcji „Głosu Wybrzeża” oraz kierownikiem jego

mgr. Janusza Umińskiego, a na sekretarza Stefanię Miedzianowską¹¹. Od roku 1969 funkcję tę pełniła Janina Skrzypińska, dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Informacji Turystycznej¹².

Po powołaniu na zebraniu organizacyjnym w dniu 21 czerwca 1971 r. w redakcji „Ilustrowanego Kuriera Polskiego” Klubu Dziennikarzy Turystycznych przy Oddziale Bydgoskim Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich¹³ w skład Komisji wszedł także nowo wybrany przewodniczący Klubu red. Tadeusz Vogel.

magazynu niedzielnego. Z kolei w latach 1991-1994 był redaktorem „Dziennika Bałtyckiego” w Gdańsku. Publikował również m.in. w „Polish Maritime News”, „Tygodniku Gdańskim”, „Pomorzu” i „Pomeranii”. Jest autorem wielu publikacji ze sportu, krajoznawstwa, turystyki i kultury, szeregu książek, m.in.: *Okolica Chopina* (1964), *Powstanie styczniowe na Kujawach* (1966), *Pierwszy wiatr* (1979), *Poruszył wiatr od morza* (1986), *Wojna szalonych cywilów* (1997), *Ukraina Conrada* (1999), *Kurier Szafarski* (1999), *Z krzyżem i włócznią* (2000) oraz *Wojciechowa Europa Szkice podróżne* (2000), *Zapamiętane. Jak odżywał Mickiewiczowski Śmielów* (2014), wraz z A. Kościelecką: *Nadbałtyckie spotkania* (1989 i 2004), *Godzina przed jutrznią* (2009), *Najpierw do Gdańska* (1996), oraz z J. Umińskim w latach 60. przewodników turystycznych, m.in. *Turystyczny Szlak Piastowski i Turystyczny Szlak Łokietka*. Jest również inicjatorem adaptacji pałacu w Śmielowie na Muzeum Mickiewicza, translokacji prochów znanego krajoznawcy, autora wielu przewodników Bernarda Chrzastowskiego (1861-1944) z Konstancina-Jeziornej na cmentarz parafialny w Gdyni-Oksywiu, sprowadzenia na Westerplatte prochów majora Henryka Sucharskiego, budowy pomnika Josepha Conrada w Gdyni i repliki Łodzi Wojciechowej. Jest też laureatem wielu nagród za twórczość dziennikarską i literacką, m.in. im. J. Conrada za publicystykę morską. Był członkiem jury Konkursów Krasomówczych PTTK w Golubiu-Dobrzyniu. Odznaczony został m.in. Krzyżem Kawalerskim OOP, a wyróżniony szeregiem odznaczeń regionalnych, organizacji kulturalnych i sportowych, m.in. dwukrotnie brązowym medalem „za wybitne osiągnięcia sportowe”: za pionierskie opłynięcie Islandii i przeplłynięcie Pentland Firth. Jest członkiem Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich (od 1951 r.) oraz klubów Dziennikarzy Turystycznych i Publicystów Morskich, Klubu Polarnego i FIJET (*Federation International des Journalistes et Ecrivains Touristques*), a także wieloletnim działaczem i w latach 50. XX w. wiceprzewodniczącym Zarządu Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy. Por. J. Umiński, *Encyklopedia Bydgoszczy. Turystyka*, Bydgoszcz 2011, s. 357.

¹¹ Archiwum autora (dalej: AA). Protokół posiedzenia Komisji Wydawniczo-Propagandowej odbytego 9 marca 1971 r.

¹² Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy działał w latach 1963-1981, od 1977 r. został włączony w struktury Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Turystycznego „Brdą”, od 1982 r. do Oddziału Międzywojewódzkiego (d. województwa: bydgoskie, pilskie, toruńskie i wrocławskie) Przedsiębiorstwa Państwowego – Centralnego Ośrodka Informacji Turystycznej w Bydgoszczy oraz Centrum „it”, a od 1994 r. Polskiej Agencji Promocji Turystyki, początkowo jako oddział PP PAPT, a od 1996 r. do końca 1999 r. jako spółka prawa handlowego pn. Regionalna Agencja Promocji Turystyki spółka z o.o. w Bydgoszczy. Por. M. Grabiszewski, *Informacja Turystyczna*, [w:] *Encyklopedia Bydgoszczy*, t. 1, Bydgoszcz 2011, s. 350.

¹³ „Ilustrowany Kurier Polski” 1971, nr 146 z 22.06. Do Klubu przystąpiło wówczas 18 pracowników kilku redakcji z województwa bydgoskiego. KDT miał zajmować się problematyką turystyczną kraju ze szczególnym uwzględnieniem województwa bydgoskiego. W skład zarządu Klubu weszli: T. Vogel jako przewodniczący, I. Nowicka – wiceprzewodnicząca, i S. Jakubowski – sekretarz.

Na pierwszym posiedzeniu Komisji wystąpiono z propozycją opracowania jej regulaminu, obejmującego zasady działania oraz zadania pracy Komisji. Projekt regulaminu przedstawiony przez J. Umińskiego po dyskusji i drobnych poprawkach oraz zatwierdzeniu przez zastępcę przewodniczącego WKKFiT Jerzego Marciniaka przyjęto do stosowania¹⁴. Do zadań Komisji należały w szczególności: wszechstronnie pojęta propaganda turystyki i krajoznawstwa za pośrednictwem środków masowego przekazu, inicjowanie i organizowanie działalności wydawniczej, szkolenie informatorów „Informacji Turystycznej”, a także nadzór nad działalnością punktów „IT”.

Stanowiąc jedno z fachowych ciał Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki, Komisja wniosła w latach 60 i 70. XIX w. istotny wkład w rozwój piśmiennictwa krajoznawczego w regionie bydgoskim. W toku 14-letniej działalności Komisji z jej inspiracji opracowanych i wydanych zostało ponad 50 publikacji (monografie krajoznawczych, przewodników i folderów), traktujących o szeroko pojętym regionie bydgoskim w łącznym nakładzie blisko 750 000 egzemplarzy. Ukazało się też kilkanaście plakatów i map, a opracowane i wytyczone w terenie szlaki: Piastowski, Łokietka oraz Powstania Styczniowego na Kujawach – w ramach obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego – uzyskały oprawę plastyczną w formie estetycznych tablic informacyjnych (z mapami ich przebiegu) i na trwale wtopiły się w obraz Kujaw i Wielkopolski. Większość publikacji wydano za pośrednictwem powołanego w roku 1963 Wojewódzkiego Ośrodka Informacji Turystycznej.

Jednolity system informacji turystycznej wprowadzono w Polsce na podstawie zarządzenia nr 235 przewodniczącego GKKFiT z dnia 31 grudnia 1962 r. W oparciu o powyższe zarządzenie powołano Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej (COIT), jako centralny ośrodek dyspozycyjno-koordynujący. Zarządzeniem nr 9 przewodniczącego GKKFiT z dnia 24 stycznia 1974 r. został on przekształcony w Centralny Ośrodek Informacji i Reklamy Turystycznej, który działał na zasadzie wewnętrznego rozrachunku gospodarczego. W poszczególnych województwach jako ośrodki dyspozycyjno-koordynacyjne funkcje te pełniły Wojewódzkie Ośrodki Informacji Turystycznej (WOIT).

Utworzony w 1963 r. Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej w Warszawie był instytucją bezpośrednio podporządkowaną Głównemu Komitetowi Kultury Fizycznej i Turystyki i całkowicie przez niego dotowany. Do zadań COIT-u należały przede wszystkim: kierowanie systemem informacji turystycznej w skali kraju oraz koordynacja działalności biur podróży i Wojewódzkich Ośrodków Informacji Turystycznej w zakresie informacji i propagandy turystyki. Od

¹⁴ Regulamin załącza się w aneksie 1.

1974 r. COIT podporządkowano Zjednoczeniu Gospodarki Turystycznej ORBIS, w związku z poszerzeniem zakresu działania zmieniono jego nazwę na Centralny Ośrodek Informacji Reklamy Turystycznej.

W planie wydawniczym bydgoskiego WOIT-u na rok 1970 znalazły się albumy Pawła Dzianisza *Kopernik* i *Szlakiem Kopernika* w nakładach po 10 000 egzemplarzy i tegoż autora folder *Szlakiem Kopernika*, zespół folderów: J. Umińskiego *Brodnica i okolice*, M. Rejmanowskiego *Świecie – Chelmno*, I. Głowczyńskiego *Bydgoszcz*, P. Dzianisza i J. Umińskiego *Województwo bydgoskie*, A. Podgórskiego *Włocławek i okolice* oraz M. Wojciechowicza *Rzeka Drwęca*. Wymienione pozycje, z wyjątkiem folderów *Świecie – Chelmno* i *Rzeka Drwęca*, które planowano wydać w nakładzie 10 000 egzemplarzy, ukazały się w nakładzie po 15 000 sztuk. Poza podanymi pozycjami wydano w roku 1970 w nakładzie po 3000 egzemplarzy 12 folderów M. Rejmanowskiego poświęconych poszczególnym miejscowościom i zabytkom województwa oraz plakaty pt. *Chelmno*, *Pomnik Kopernika*, *Bydgoskie rajem dla wędkarzy* i *Ziemia bydgoska zaprasza*.

W planie wydawniczym publikacji krajoznawczo-turystycznych na lata 1971-1975 znalazło się 11 przewodników i folderów, mających się ukazać w większości w nakładzie 10 000 egzemplarzy, jak: *Świecie i okolice*, *Brodnica i okolice*, *Chojnice i okolice* (II wyd.), *Chelmno i okolice* (II wyd.), *Inowrocław i okolice* (III wyd.), *Grudziądz i okolice*, *Włocławek i okolice* oraz przewodnik kajakowy *Noteć* i przewodnik – monografia krajoznawcza – *Na Krajnie*. Foldery w liczbie 20 w nakładzie 10 000, 15 000, 20 000 do 25 000 egzemplarzy miały być poświęcone głównie atrakcyjnym miejscowościom krajoznawczo-turystycznym w regionie oraz obiektom zabytkowej architektury regionu, szlakom budownictwa holenderskiego i zamków gotyckich, Nadgoplańskiemu Parkowi Tysiąclecia. Wiele z nich miało być wydanych w formie wielokolorowych publikacji. W planie wydawniczym założono też wydawanie, począwszy od roku 1971, co dwa lata w nakładzie 7500 egzemplarzy „Informatora Turystycznego”, a w 1971 r. w nakładzie 10 000 egzemplarzy *Informatora o ośrodkach turystyczno-wypoczynkowych województwa bydgoskiego*¹⁵.

W związku z przypadającymi w 1973 r. uroczystościami kopernikowskimi, których głównym ośrodkiem miał być Toruń, miasto rodzinne Kopernika, przewidziano także kilkanaście pozycji poświęconych Kopernikowi. W 7 wersjach obcojęzycznych, w nakładzie po 20 000 egzemplarzy każda, miał ukazać się folder Pawła Dzianisza z ilustracjami znanego fotografika toruńskiego Zofii Gardzielewskiej, folder *Polska – Szlakiem Kopernika*, przewodniki *Kopernik* P. Dzianisza

¹⁵ APB, PWRN, Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki, Komisja Wydawniczo-Propagandowa, sygn. 158.

w nakładzie 15 000 egzemplarzy i w 1972 r. *Szlakiem Kopernika*, autorstwa P. Dzianisza, K. Ludwickiego i J. Błachnio oraz plakaty *Pomnik Kopernika w Toruniu* i *Chełmno Ratusz* w nakładzie 3000 egzemplarzy.

W zależności od możliwości finansowych WKkFiT, związanych z drukiem poszczególnych pozycji, ale także od możliwości poszczególnych autorów założonych w planach wydawniczych, następowała stopniowa ich realizacja. Z racji technicznych możliwości przerobu lokalnych drukarni część pozycji zlecano specjalistycznym wydawnictwom warszawskim, m.in. działającemu od 1953 r. Wydawnictwu „Sport i Turystyka” czy utworzonemu w lipcu 1975 r. Zakładowi Wydawniczo-Propagandowemu PTTK (przekształconemu w styczniu 1982 r. w Wydawnictwo PTTK „Kraj”)¹⁶, a także Wydawnictwu Morskiemu w Gdyni.

W latach 1956-1964 Komisja organizowała konkursy fotograficzne obejmujące tematycznie wszystkie regiony krajoznawczo-przyrodnicze wchodzące w skład województwa. W konkursach uczestniczyło łącznie ok. 250 autorów, nadsyłając ponad 1000 prac.

Konkursy fotograficzne pod nazwą „Turystyka i krajoznawstwo w województwie bydgoskim” organizowane były już od 1956 r. przy wsparciu finansowym ówczesnego, jednego z pierwszych w kraju, Wojewódzkiego Komitetu Turystyki¹⁷. Do zadań WKT należało przede wszystkim kierowanie, planowanie, całokształtem spraw turystyki na obszarze województwa i jego kontrolowanie. Przewodniczącym Komitetu został Czesław Woźny, zastępcą – Stefan Nowicki z Kuratorium Okręgu Szkolnego Bydgoskiego, a członkami działacze i specjaliści z PTTK, WKZZ, ZMS, WKPG oraz Wojewódzcy Konserwatorzy Przyrody i Zabytków.

W roku 1962 z inspiracji Komisji, Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki w Bydgoszczy ustanowił też Odznakę Miłośnika Brdy. Regulamin określał, że:

1. Odznaka „MIŁOŚNIK BRDY” jest odznaką WKkFiT przyznawaną osobom odwiedzającym w celach krajoznawczych rzekę Brdę, Bory Tucholskie i część Kaszub, przez które Brda przepływa.
2. Odznakę przyznaje Prezydium WKkFiT na wniosek Komisji Propagandy i Wydawnictw Turystycznych, która weryfikuje zgłoszenia organizacji i pojedynczych osób.
3. Odznakę przyznaje się za 5-krotne w ciągu najmniej 5 lat (każdorazowy

¹⁶ Zakład Wydawniczo-Propagandowy PTTK utworzono na mocy uchwały ZG PTTK nr 177/74 z dnia 14 grudnia 1974 r. w dniu 1 lipca 1975 r. Por. *Katalog Wydawniczy 10 lat Wydawnictwa PTTK „Kraj”*, Warszawa 1985, s. 4.

¹⁷ Wojewódzki Komitet Turystyki powstał na mocy uchwały Rady Ministrów nr 187 z dnia 5 marca 1955 r. Por. też: K. Mrozik, dz. cyt., s. 85.

pobyty nie krótszy niż 3 dni) odwiedzenie w celach poznawczych Brdy, Borów Tucholskich i terenów wymienionych w punkcie 1.

Pobyty należy udowodnić poświadczeniami miejscowych władz, urzędów, organizacji (miejscowość, pieczęć, data itp.).

4. Odznaka może być przyznawana również za pobyty turystyczno-krajoznawcze nad Brdą w okresie lat minionych.
5. Wraz z przyznawaną bezpłatnie odznaką wręczana jest legitymacja z numerem ewidencyjnym, uprawniająca do noszenia odznaki.
6. Prezydium WKKFiT ma prawo przyznawać honorową odznakę „MIŁOŚNIK BRDY”¹⁸.

W tym samym roku zainicjowany został także doroczny konkurs literacki o nagrodę imienia red. Tadeusza Steina¹⁹ za publikacje z dziedziny kultury fizycznej, turystyki i krajoznawstwa.

Za pośrednictwem Komisji prowadzono też akcję badania opinii publicznej w zakresie rozwoju ruchu turystycznego pn. KOBART. Tej problematyce, jak również popularyzacji akcji „Autostop” w prasie, szczególnie oddany był red. Lucjan Znicz-Sawicki²⁰. Zgodnie z jego sugestiami i stanowiskiem bydgoskiego

¹⁸ Legitymacja odznaki zawierała również tekst „Regulaminu Odznaki”.

¹⁹ Tadeusz Stein (1914-1958) – urodzony w Rzeszowie, w 1932 r. absolwent gimnazjum klasycznego w Jarocinie, ukończył w 1935 r. Szkołę Podchorążych Piechoty w Ostrowi Mazowieckiej w stopniu podporucznika. Skierowany do 61 pp wlkp. w Bydgoszczy uzyskał w 1937 r. awans na porucznika. Po kursie gimnastyki i szermierki w CIWF w Warszawie od 1937 r. był instruktorem wychowania fizycznego w pułku i członkiem zarządu klubu sportowego 61 pp „Pleszczenica”. W 1939 r. jako dowódca 5 kompanii 61 pp dotarł z nim do Warszawy. Podczas okupacji był internowany w oflagu II C Woldenberg, w którym wydawał zakonspirowaną gazetę. Od 1945 r. był referentem prasowym w bydgoskim „Społem”, a od marca 1946 r. dziennikarzem w IKP, w bydgoskim oddziale „Głosu Pomorza”, w 1948 r. został zastępcą redaktora naczelnego „Kurier Morskiego” w Sopocie. Po jego likwidacji pracował ponownie w „Głosie Pomorza”, potem kierował działem sportowym i miejskim w „Gazecie Pomorskiej”. Zmuszony w 1952 r. do odejścia z dziennikarstwa w marcu 1956 r. podjął pracę w WKKF jako referent prasowy. Od 15 VIII 1957 r. wrócił do IKP i do 1958 r. prowadził dział sportowy. Interesował się kulturą, był członkiem Klubu Dziennikarzy Sportowych przy SDP. Odznaczony był m.in. Srebrnym Krzyżem Zasługi. Zmarł w Lesznie. Z inicjatywy red. T. Jabłońskiego imieniem T. Steina nazwano nagrodę w dziedzinie literatury turystycznej, przyznaną od roku 1969. Źródło: J. Długosz, *Słownik Dziennikarzy Regionu Kujawsko-Pomorskiego*, Bydgoszcz 1988, s. 129.

²⁰ Lucjan Znicz-Sawicki (1923-2004), urodzony w Wilnie dziennikarz, pracował w latach 1949-1960 w redakcji „Ilustrowanego Kuriera Polskiego”, potem do emerytury, na którą przeszedł w 1988 r., w tygodniku „Fakty i Myśli” (od nr 29 – 21 VII 1973 r. „Fakty”). Był popularyzatorem wiedzy, redaktorem m.in. działu *Goście z Kosmosu*, autorem 16 publikacji o życiu na ziemi wydanymi przez Krajową Agencję Wydawniczą, Miniatury i Amber, wyróżnionym m.in. Nagrodą im. Brunona Winawera, Polskiej Akademii Nauk (za popularyzację nauki pol.), jednym z głównych inicjatorów budowy Pomorskiego Ośrodka Telewizyjnego w Trzeciewcu, członkiem Komisji Propagandy i Wydawnictw Turystycznych WKKFiT,

PTTK, aby wzbogacić akcję poprzez zwiększenie treści krajoznawczych, Społeczny Komitet „Autostop” w kolejnych edycjach książeczek *Autostop* wydał specjalnie opracowane mapki regionów turystycznych. A w 1970 r. w nakładzie 5000 egzemplarzy wydano też *Informator województwa bydgoskiego na rok 1970* opracowany przez J. Marciniaka.

W związku ze służbowym przeniesieniem redaktora Tadeusza Jabłońskiego do pracy w Gdańsku, gdzie objął stanowisko sekretarza redakcji i kierownika magazynu niedzielного „Głos Wybrzeża”, Prezydium WKKFiT w Bydgoszczy na posiedzeniu w dniu 20 czerwca 1969 r. funkcję przewodniczącego powierzyło mgr. Januszowi Umińskiemu²¹, który pełnił ją do momentu likwidacji WKKFiT w roku 1975 i przekształcenia Komitetu w Wydział Kultury Fizycznej Urzędu Wojewódzkiego.

Ustawą z dnia 28 maja 1975 r. o zmianie Konstytucji PRL²², ustawą z dnia 28 maja 1975 r. o dwustopniowym podziale administracyjnym państwa²³ oraz ustawą o zmianie ustawy o radach narodowych²⁴ utworzono w kraju 49 nowych województw, wydzielając m.in. z województwa bydgoskiego województwa toruńskie (z siedzibą w Toruniu) i wrocławskie (ze stolicą we Wrocławku). W następstwie tych zmian oraz powołania ustawą z dnia 26 maja 1978 r. Głównego Komitetu Turystyki jako centralnego organu administracji państwowej²⁵ dokonano reorganizacji w dziedzinie administracji turystyką w regionie, przekształcając w roku 1975 Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki w Wydział Kultury Fizycznej, a od 1 października 1978 r. w Wydział Kultury Fizycznej i Turystyki²⁶.

Polskiego Tow. Miłośników. Astronomii oraz PTTK, m.in. przewodniczącym Okręgowej Komisji Turystyki Pieszej PTTK (1955-1956), odznaczonego Krzyżem Kawalerskim OOP, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi oraz innymi odznaczeniami i medalami. Źródło: *Znaki Pamięci*, red. Z. Jędrzyński, Bydgoszcz 2006, s. 105-106.; *Uwaga autostop (artykuł dyskusyjny)* [w:] Biuletyn Informacyjny Zarządu Okręgu PTTK w Bydgoszczy, 1958.

²¹ AA, Protokół nr 4/69 Komisji Wydawniczo-Propagandowej z dnia 30 września 1969 r. Prezydium WKKFiT w Bydgoszczy. Na wymienionym posiedzeniu Komisji zastępca Przewodniczącego WKKFiT Jerzy Marciniak powołał mgr. J. Umińskiego na przewodniczącego Komisji. Na tym samym zebraniu Komisji dokonano wyboru zastępcy przewodniczącego Komisji, którym został mgr Maciej Rejmanowski.

²² Dz. U. nr 16, poz. 89.

²³ Dz. U. nr 16, poz. 91.

²⁴ Dz. U. nr 16, poz. 91.

²⁵ Dz. U. nr 14, poz. 60.

²⁶ Funkcję przewodniczącego Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki w Bydgoszczy, a następnie dyrektora Wydziału Kultury Fizycznej Urzędu Wojewódzkiego, pełnił od 1 stycznia 1970 r. Mieczysław Bardziński. Od 1 grudnia 1975 r. do 1 sierpnia 1978 r. jego następcą na tym stanowisku był Andrzej Graczyk. Od 1 października 1978 r. funkcję dyrektora Wydziału Kultury Fizycznej i Turystyki objął Henryk Hoffman. Por. K. Mrozik, dz. cyt., s. 92.

Pod koniec 1973 r. działało w Polsce 17 WKKFiT-ów oraz jeden w mieście wyłączonym z województwa (w mieście stołecznym Warszawa), a także ponad 300 powiatowych komitetów kultury fizycznej i turystyki i ok. 80 miejskich (dzielnicowych) komitetów kultury fizycznej i turystyki w miastach stanowiących powiaty i w miastach wyłączonych z województw, podzielonych na dzielnice²⁷.

Wraz z przekształceniem Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki w Wydział Kultury Fizycznej, a potem w Wydział Kultury Fizycznej i Turystyki uległa też likwidacji Komisja Informacji i Propagandy Turystyki. Także Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej, dotąd podległy Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej, stał się Oddziałem Bydgoskim Centralnego Ośrodka Informacji Turystycznej w Warszawie.

Bydgoski WOIT, jak już wspomniano, działający pierwotnie przy Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy, potem w ramach COIT-u jako Oddział Polskiej Agencji Promocji Turystyki w Warszawie, został ostatecznie w latach 90. XX w. przekształcony w Regionalną Agencję Promocji Turystyki. W końcu grudnia 1995 r. zawieszono w Bydgoszczy spółkę pn. Regionalna Agencja Promocji Turystyki spółka z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy²⁸. Wspólnikami – założycielami – zostali: wojewoda bydgoski, Polska Agencja Promocji Turystyki w Warszawie oraz Instytut Turystyki w Warszawie. Przewodniczącym Rady Nadzorczej Spółki, jako przedstawiciela wojewody, wybrano mgr. Marka Grabiszewskiego. Akces o przystąpieniu do RAPT-u uchwałą z 29 grudnia 1995 r. zgłosiła Rada Miejska w Inowrocławiu, a Zarząd Miasta Bydgoszczy swą uchwałą z dnia 3 stycznia 1996 r. zaakceptował projekt uchwały Rady Miejskiej w sprawie przystąpienia do RAPT-u²⁹.

Do głównych zadań Agencji należały: bezpłatne udzielanie informacji turystycznej mieszkańcom miast i turystom, promocja regionu na targach, prowadzenie działalności wydawniczej oraz doradztwo turystyczne. Z dniem 1 grudnia 1997 r. uruchomiono w mieście Miejski Punkt Informacji, usytuowany pierwotnie w drewniano-szkieletowym, parterowym spichrzu z 1793 r. przy ul. Grodzkiej 12³⁰. Od roku 2010 MPI mieści się przy ul. Batorego 2, u zbiegu ulic Niedźwiedza i Starego Rynku.

²⁷ Por. A. Chmiel, *Turystyka w Polsce w latach 1945-1989*, Warszawa 2007, s. 60.

²⁸ Regionalna Agencja Promocji Turystyki spółka z o.o. w Bydgoszczy powołana została aktem notarialnym 29 grudnia 1995 r. Wpisanie RAPT do rejestru handlowego nastąpiło 28 marca 1996 r. w Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy. Zarząd Agencji rozpoczął działalność 1 kwietnia 1996 r.

²⁹ Bydgoski Przegląd Turystyczny Zima '95/96, nr 13/15, s. 10.

³⁰ Por. mgr M. Krukowska: 6.1.2. *Informacja turystyczna*, [w:] *Studium warunków dostępności i percepcji Bydgoszczy dla turystyki przyjazdowej*, Bydgoszcz 1997-1998, s. 125-126; także: A. Chmiel, *Turystyka w Polsce w latach 1945-1989*, Warszawa 2007, s. 45.

Warto zaznaczyć, że w latach 1977-1982 działała też, utworzona uchwałą Rady Ministrów Nr 144/77 z 27 września 1977, Centrala Turystyczna „Orbis”, nad którą nadzór sprawował Prezes Rady Ministrów, a której okresowo podporządkowany był COIT. Po likwidacji z dniem 30 czerwca 1982 r. CT „Orbis” i powołaniu czterech samodzielnych ogólnokrajowych wielozakładowych przedsiębiorstw państwowych, m.in. COIT-u, przejął on całą problematykę informacji turystycznej z usługami w tym zakresie³¹.

W latach 1975-2000 staraniem bydgoskiego WOIT-u ukazały się m.in. foldery i przewodniki: w 1974 r. J. Aleksandrowicza³², w 1978 r. B. Zakrzewskiego³³, w 1979 r. P. Dzianisza³⁴, w 1987 r. J. Aleksandrowicza³⁵ oraz K. Bacciarelli³⁶, w roku 1988 J. Wojciaka³⁷ oraz J. Balskiej³⁸ i prace H. Rochnowskiego w 1989³⁹ i 1990 r.⁴⁰

Oddział Bydgoski COIT-u wydał też w formie powielaczowej publikacje: w 1983 r. M. Drzewieckiego⁴¹, M.A. Grabiszewskiego⁴² oraz S. Iwickiego i R. Przybyszewskiej-Gudelis⁴³, w 1985 r. B. Belkowskiej⁴⁴, w 1986 r. M.A. Grabiszewskiego i M. Dombrowicz⁴⁵ oraz B. Belkowskiej (redaktor)⁴⁶ w 1988 r.⁴⁷, a w 1991 r. Z. Frąckiewicza⁴⁸.

W latach 1983-1984 COIT Oddział w Bydgoszczy wydał też w formie kserograficznej *Biuletyny Informacyjne*.

Pod kierunkiem Pawła Dzianisza w połowie lat 60. XX w. rozpoczęto także publikowanie serii „Regiony Turystyczne”. Niestety, udało się wydać jedynie dwie pozycje. W 1966 r. na zlecenie KPTK w Wydawnictwie Morskim ukazał się

³¹ Por. A. Chmiel, *Turystyka w Polsce w latach 1945-1989*, op. cit., s. 49 i 56.

³² *Kruszwica Gopło i okolice* w nakładzie 15 000 egz.

³³ *Świecie i okolice* w nakładzie 15 260 egz. (wydany przez KAW w Gdańsku).

³⁴ *Bydgoskie zaprasza* (KAW Gdańsk) w nakładzie 30 260 egz.

³⁵ *Kruszwica i okolice* w nakładzie 21 250 egz.

³⁶ *Krajna bydgoska* w nakładzie 10 000 egz.

³⁷ *Bydgoszcz* w nakładzie 70 650 egz.

³⁸ *Znin i okolice* (wyd. III) w nakładzie 20 000 egz.

³⁹ *Toruń* w nakładzie 17 500 egz.

⁴⁰ *Województwo toruńskie* w nakładzie 15200 egz.

⁴¹ *Zwiedzamy Bydgoszcz* w nakładzie 1230 egz. *Wypoczynek na wsi bydgoskiej* w nakładzie 2 000 egz.

⁴² *Zwiedzamy Bydgoszcz* w nakładzie 1230 egz.

⁴³ *Rekreacja w Bydgoszczy i okolicach* w nakładzie 1230 egz.

⁴⁴ *Szlaki wodne, kolarskie i piesze w województwie pilskim* w nakładzie 5100 egz.

⁴⁵ *Pałuki* w nakładzie 19 250 egz.

⁴⁶ *Leśne Pola Biwakowe i Kempingi* w nakładzie 20 000 egz.

⁴⁷ *Znakowane szlaki piesze województwa toruńskiego i włocławskiego* w nakładzie 8100 egz. [5.100 ?].

⁴⁸ *Wsie letniskowe woj. bydgoskiego i woj. pilskiego* w nakładzie 10 000 egz.

w nakładzie 5000 + 270 egz. o objętości 6,3 arkuszy wydawniczych przewodnik krajoznawczy Janusza Księskiego *Patuki*⁴⁹, a w roku 1967 praca zbiorowa pt. *Chelmino*⁵⁰.

Aneks 1.

Regulamin Komisji Propagandy i Wydawnictw Turystycznych

§ 1.

Komisja Propagandy i Wydawnictw Turystycznych WKKFiT działa w oparciu o uchwałę WKKFiT podjętą w dniu 26 I 1961 r. na podstawie przepisu § 22 Zarządzenia nr 213 Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 X 1960 r. w sprawie szczegółowej organizacji, składu i zakresu działania komitetów kultury fizycznej i turystyki prezydiów rad narodowych (Monitor Polski nr 82, poz. 372).

§ 2.

Do zakresu czynności Komisji należy:

- 1/ propaganda turystyki i krajoznawstwa poprzez prasę, radio, telewizję oraz inne formy wizualne (np. plastyka),
- 2/ inicjowanie działalności wydawniczej w zakresie turystyki i krajoznawstwa,
- 3/ inicjowanie prac naukowych w zakresie turystyki i krajoznawstwa,
- 4/ inspirowanie akcji kulturalnych w zakresie turystyki i krajoznawstwa,
- 5/ nadzór nad akcją szkolenia i pracą informatorów punktów informacji turystycznej „IT”,
- 6/ inicjowanie akcji w zakresie kultury uprawiania turystyki i wypoczynku,
- 7/ popieranie akcji w zakresie ochrony dóbr kultury, przyrody i krajobrazu,
- 8/ inicjowanie i popieranie produkcji pamiątkarstwa ludowego,
- 9/ popieranie wszelkich akcji kulturalnych w zakresie promocji regionu.

§ 3.

Komisja działa w składzie od 7 do 11 osób, pochodzących z powołania przez WKKFiT. Kadencja Komisji trwa 4 lata.

§ 4.

Pracami Komisji kieruje Prezydium Komisji w składzie: przewodniczący, wiceprzewodniczący i sekretarz. Zmiany w składzie osobowym Komisji następują na wniosek jej przewodniczącego po zatwierdzeniu przez WKKFiT.

Prezydium Komisji – za zgodą Prezydium WKKFiT – ma w miarę potrzeby prawo uzupełnienia drogą kooptacji stanu liczbowego jej składu do 11 członków.

§ 5.

Prezydium Komisji może również powoływać odpowiednio do potrzeb stałe lub czasowe zespoły robocze.

§ 6.

⁴⁹ *Patuki* w nakładzie 5270 egz.

⁵⁰ *Chelmino* w nakładzie 50 300 egz.

Posiedzenia Komisji powinny odbywać się co najmniej raz w miesiącu. Uchwały Komisji zapadają zwykłą większością głosów, przy obecności co najmniej połowy jej członków. Posiedzenia Komisji są protokółowane

§ 7.

Komisja składa przynajmniej raz w roku sprawozdanie ze swej działalności na Prezydium WKKFiT.

§ 8.

Komisja jest organem doradczym i opiniodawczym WKKFiT.

Regulamin zatwierdził Jerzy Marciniak

zastępca przewodniczącego WKKFiT

Aneks 2.

**Publikacje opracowane przez członków Komisji Propagandy
i Wydawnictw WKKFiT i wydane przez Wojewódzki Ośrodek Informacji
Turystycznej w Bydgoszcy oraz Oddział COIT w Bydgoszcy**

1961

P. Dzianisz, J. Umiński, *Szlak Łokietka*, Komisja Obchodów 1000-lecia przy Wojewódzkim Komitecie Frontu Jedności Narodu w Bydgoszcy, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszcy, 51 [1] ss., [8] k. tabl., il., mapa, portr., nakład 7500 egz.

1962

M. Andrzejewski, F. Marszałek, *Kcynia*, Komisja Obchodów 1000-lecia przy Wojewódzkim Komitecie Frontu Jedności Narodu w Bydgoszcy, 35 ss., nakład 3000 egz.

J. Zagierski, *Pałuki*, folder, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszcy 1962, 8 ss., nakład 10 000 egz.

1966

P. Dzianisz, J. Umiński *Szlak Piastowski*, wyd. 2 poprawione i poszerzone, Bydgoszcz, Sekcja Turyst.-Krajozn. Komisji Obchodów 1000-lecia Woj. Komitetu FJN w Bydgoszcz; Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszcy, 216 ss. [1] k. tabl. złoż. il., mapka, nakład 10 000 egz.

P. Dzianisz, *Powstanie Styczniowe na Kujawach (szlak turystyczny)*, przewodnik, 171 ss., [4] k. tabl., il., mapa, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszcy, 5,375 ark. druk., 173 ss., nakład 10 000 + 22 egz.

P. Dzianisz, J. Umiński, *Szlak Łokietka*, Sekcja Turyst.-Krajozn. Komisji Obchodów Tysiąclecia Woj. Komisji FJN, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszcy, wyd. 2 poprawione i uzupełnione, 80 ss. [1], k. tabl., złoż., mapka, nakład 7500 egz.

J. Umiński, C. Woźny, H. Piaskowski, *Województwo bydgoskie. Turystyka i krajoznawstwo*, wielobarwna mapa, plakat, z piętnastostr. opisem miejscowości i informacją turystyczną, Wojewódzki Komitet Frontu Jedności Narodu – Komisja Obchodów Tysiąclecia, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, druk dwustr., mapa 69 x 95 cm, złoż. 24 x 17 cm, nakład 12 000 egz.

P. Dzianisz, J. Umiński, *Bydgoszcz*, kolorowy plan miasta + tekst: *Bydgoszcz* (informacje ogólne) i *Spacerem przez miasto* (opis dwu tras pieszych i jednej autobusowej), Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, nakład 10 000 egz.

J. Korek, *Jeziora Koronowskie i Byszewskie*, folder, kolorowy, oprac. graf.: M. Zakrzewska, zdjęcia: J. Korek, C. Woźny, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, tekst krajoznawczo-turystyczny J. Korca, nakład 10 000 + 22 egz.

1967

J. Aleksandrowicz, *Zwiedzamy Inowrocław*, przewodnik, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, Zarząd Oddziału PTTK w Inowrocławiu, 3,75 ark. druk., 1 plan, 119 ss., nakład 5000 egz.

W. Szlachcikowski, *Turystyczny Szlak Towarzystwa Jaszczurezego*, przewodnik, WKKFiT – Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, *Bydgoszcz 1967*, s. 80, egz., 69 ss., nakład 6000 egz.

M. Sydow, J. Landowski, *Najciekawsze osobliwości miasta Torunia z dawnych i nowszych czasów*, przewodnik, aktualnie opracowali i przypisami opatrzyli S. Duński i J. Landowski, zdjęcia: J. Krippendorf, Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki – Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, 99 ss., nakład 10 000 + 20 egz.

Chelmno, przewodnik, praca zbiorowa K. Faber, Z. Nowak, M. Rejmanowski i B. Rymaszewski, Wydawnictwo Morskie, Gdynia, 5,53 ark. aut., k. tabl. złoż. 1, mapy, 110 ss., nakład 5000 + 300 egz., seria „Regiony Turystyczne Województwa Bydgoskiego” pod kierunkiem Pawła Dzianisza, nr 2 Chelmno.

P. Dzianisz, *Fryderyk Chopin – Szafarnia*, Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki – Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, nakład 10 000 egz.

J. Umiński, *Bory Tucholskie*, folder, Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki – Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, zdjęcia: I. Bańkowski, P. Wiszniewski, C. Woźny, oprac. graf.: W. Burchardt, 12 ss. + plan, nakład 10 000 egz.

P. Dzianisz, J. Umiński, *Szlak Piastowski*, folder składanka, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, oprac. graf.: J. Pawłowski, zdjęcia:

I. Bańkowski, A. Korpala, C. Woźny, Z. Zielonacki, dwustr., nakład 10 000 + 22 egz.
1968

P. Dzianisz, *W ramionach borowiackich rzek*, Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki – Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej, Bydgoszcz 1968, opis piętnastostr., 63 zdjęcia autorstwa T. Dohnalika, O. Galdyńskiego, M. Lepperta, P. Wiszniewskiego, C. Woźnego oraz J. i Z. Wójcików, wydawnictwo albumowe z tekstem literackim, nakład 6000 + 7 egz.

J. Umiński, *Bory Tucholskie*, folder, Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, 8 ss. + plan, nakład 10 000 egz.

1969

J. Aleksandrowicz, *Inowrocław i okolice, Zabytki – Muzeum – Uzdrowisko – Wybitni ludzie – Ciekawe okolice*, Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki – Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy – Zarząd Oddziału PTTK w Inowrocławiu, 5,75 ark. druk., 180 ss., nakład 7500 egz.

J. Rydzkowski, *Chojnice i okolice*, przewodnik, do druku opracowała A. Flicińska-Borowicz. Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki – Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, tabl. 1, 111 ss., nakład 8000 + 24 egz.

J. Korek, *Jezióra Koronowskie i Byszewskie*, oprac. graf.: M. Zakrzewska, zdjęcia: J. Korek, C. Woźny, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, dwustr., nakład 10 000 + 22 egz.

1970

J. Umiński, *Brodnica i okolice*, folder, Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, oprac. graf.: H. Głowacki, zdjęcia: I. Bańkowski, 8 ss. + 3 plany (22 x 10 cm), nakład 15 000 egz.

Zestaw folderów o atrakcyjnych krajoznawczo miejscowościach turystycznych: *Golub-Dobrzyń, Górzno, Zbiczno, Charzykowy* i inne, Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki – Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej, czterostr., nakład 5000 egz.

1971

P. Dzianisz, J. Umiński, *Poznaj ziemię bydgoską*, folder, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, 20 ss., nakład 15 000 egz.

P. Dzianisz, *Szlakiem Kopernika*, folder, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, ilustr., 16 ss., nakład 25 000 egz.

1972

Seria „Szlaki Turystyczne” a 14-16 stron.

Nr 1. M. Wojciechowicz-Seńczuk, *Szlak Kujawsko-Pałucki*, miniprzewodnik, 14 ss., nakład 5015 egz.

Nr 2. M. Wojciechowicz-Seńczuk, *Bory Tucholskie*, miniprzewodnik, 16 ss., nakład 5015 egz.

Nr 3. S. Nowicki, *Ziemia Dobrzyńsko-Chełmińska*, miniprzewodnik, 16 ss., nakład 5015 egz.

Nr 4. M. Wojciechowicz-Seńczuk, *Rzeka Drwęca*, miniprzewodnik, 15 ss., nakład 5015 egz.

Nr 5. M. Wojciechowicz-Seńczuk, *Dolina Dolnej Wisły*, miniprzewodnik, 15 ss., nakład 5000 egz.

1973

J. Aleksandrowicz, *Inowrocław i Okolice, Zabytki – Muzeum – Uzdrowisko – Wybitni ludzie – Ciekawe okolice*, wyd. 3 poszerzone, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Inowrocławiu, 1973, 6,5 ark. druk., nakład 12 000 egz.

Zestaw folderów: *Bachotek, Zbiczno, Charzykowy* i inne, nakład po 5000 egz.

P. Dzianisz, *Szlakiem Kopernika*, folder, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, 34 ss., nakład 20 000 egz.

1974

J. Aleksandrowicz, *Kruszwica, Gopło i okolice*, informator, Oddział Nadgoplański PTTK w Kruszwicy – Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, 35 ss., nakład 15 000 egz.

J. Blachnio, *Grudziądz*, folder, oprac. graf.: L. Kuligowski, Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki – Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, 12 ss., nakład 10 000 + 19 egz.

K. Bacciarelli, *Krajna Bydgoska*, folder, opr. graf.: M. Zakrzewska, zdjęcia: Z. Lubaszewski, C. Woźny. Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, [16] k. il., tabl., il. mapa, nakład 10 000 egz. [ujęty w planie wydawniczym Komisji na rok 1972].

Informator turystyczny województwa bydgoskiego, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, 90 ss., nakład 10 000 egz.

E. Sperski, *Drwęca i jej dorzecze*, przewodnik kajakowy, Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki – Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, Wydawnictwo „Sport i Turystyka” – Warszawa, 7,0 ark. druk., 147 ss., mapy, nakład 10 250 egz.

1978

B. Zakrzewski, *Świecie i okolice*, folder, wydany nakładem Krajowej Agencji Wydawniczej w Gdańsku, wyd. 1, 1,8 ark. druk., 18 ss., nakład 15 000 + 260 egz.

1979

P. Dzianisz, *Bydgoskie zaprasza*, informator-przewodnik, opracowany z inicjatywy Komisji Propagandy i Wydawnictw WKKFiT w Bydgoszczy, a wydany przez WPT „Brda” i Krajową Agencję Wydawniczą w Gdańsku, 2,17 ark. druk., 40 ss., kolor. mapa, nakład 30 000 + 260 egz.

1980

J. Umiński, *Bory Tucholskie*, folder, Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne „Brda”, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, wydany przez Krajową Agencję Wydawniczą w Gdańsku, wyd. 1, 2,83 ark. druk., 54 ss., tabl. kolor., il., mapa (oprac. J. Umiński), nakład 50 750 + 250 egz.

1983

M.A. Grabiszewski, *Zwiedzamy Bydgoszcz, wypoczynek mieszkańców Bydgoszczy – część I*, informator turystyczny, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, 0,68 ark. aut., 34 ss., nakład 1200 + 30 egz.

S. Iwicki, R. Przybyszewska-Gudelis, *Rekreacja w Bydgoszczy i okolicach, wypoczynek mieszkańców Bydgoszczy – część II*, informator turystyczny, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, 1,13 ark. aut., 46 ss., nakład 1200 + 30 egz.

M. Drzewiecki, *Wypoczynek na wsi bydgoskiej*, informator, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, 0,92 ark. aut., 38 ss., nakład 2000 egz.

B. Zielińska, *Tania baza noclegowa w województwie bydgoskim*, Bydgoszcz 1983, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, 1,38 ark. aut., 86 ss., nakład 1000 egz.

1984

M. Wdowicki, *Więcbork. Bydgoskie szlaki piesze*, Zarząd Wojewódzki PTTK w Bydgoszczy, miniprzewodnik turystyczny, nakład 1000 egz.

1985

B. Belkowska (red.), *Szlaki wodne, kolarskie i piesze w województwie pilskim*, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, 48 ss., nakład 5000 + 100 egz.

K. Józefczyk, *Wypoczynek nad Zalewem Koronowskim*, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, 0,37 ark. aut., 14 ss., nakład 2000 + 100 egz.

J. Piotrowska, *Wypoczynek sobotnio-niedzielnny w woj. pilskim*, informator, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, 18 ss., nakład 4000 + 100 egz.

S. Iwicki, *Pojezierze Brodnickie*, Bydgoszcz, Centralny Ośrodek Informacji

Turystycznej, nakładu nie podano, mapy, rys., opis, na zlecenie Głównego Komitetu Turystyki w Warszawie.

M. Drzewiecki, *Turystyka i wypoczynek w województwie pilskim*, Bydgoszcz 1985, 0,95 ark. aut., 34 ss., nakład 3100 egz.

H. Nahorski, J. Szkaradek, *Chojnice i okolice*, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Bydgoszczy, Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne „Brda”, il. kolor., fotografie, mapy, 16 ss., nakład 6000 egz.

1986

M.A. Grabiszewski, M. Dombrowicz, H. Nahorski (red.), *Paluki*, miniprzewodnik, 2,4 ark. aut., wydano 3000 egz. na zlecenie Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki ze środków Centralnego Funduszu Turystyki i Wypoczynku, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, kolor, 32 ss., nakład 19 000 + 250 egz.

B. Belkowska (red.), *Leśne pola biwakowe i kempingi województw bydgoskiego, pilskiego, toruńskiego i wrocławskiego*, informator turystyczny, 2,3 ark. aut., 48 ss., Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, 12 ss., nakład 20 000 egz.

Zespół 8 folderów (składek) pod red. Aleksandry Teodorczyk, omawiających walory turystyczno-krajoznawcze *Byślavia, Cekcyna, Charzyków, Raciąża, Swornychgaci, Śliwic, Rytla i Tlenia*, z planami M. Drzewieckiego, autorstwa Z. Frąckiewicza, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, każdy w nakładzie 20 000 egz.

B. Belkowska (red.), *Baza noclegowa w województwie toruńskim*, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, Bydgoszcz 1986, 0,72 ark. aut., 52 ss., nakład 3000 egz.

1987

J. Aleksandrowicz, *Kruszwica i okolice*, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, 1,99 ark. druk., 28 ss., nakład 21 000 + 250 egz.

M. Wdowicki, *Bydgoskie szlaki piesze – Krajna*, miniprzewodnik turystyczny, Zarząd Wojewódzki PTTK, Regionalna Pracownia Krajoznawcza PTTK w Bydgoszczy, 38 ss., nakład 5000 egz.

Informator turystyczny województw bydgoskiego, pilskiego, toruńskiego, wrocławskiego [red. B. Belkowska], Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej, Oddział w Bydgoszczy, 123 [1] ss., nakład 10 000 egz.

1988

Znakowane szlaki piesze województwa toruńskiego i wrocławskiego, informator turystyczny, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, 2,15 ark. aut., 48 ss., nakład 5000 + 100 egz.

J. Balska, *Żnin i okolice*, miniprzewodnik, wyd. 3 uzupełnione i poprawione, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, kolor, 2,19 ark. druk., 25 ss., nakład 20 000 + 200 egz.

J. Wojciak, *Bydgoszcz*, miniprzewodnik, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, kolor, 24 ss., nakład 70 000 + 650 egz.

M.A. Grabiszewski, *Trasy typowe PTSM województwa bydgoskiego*, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, mapka tras, 32 ss., nakład 1500 + 250 egz.

J. Żerlak, *Tania baza noclegowa w województwie wrocławskim*, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, Bydgoszcz 1988, 22 ark. aut., 16 ss., nakład 2100 egz.

1989

H. Rochnowski, *Toruń*, przewodnik, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, kolor, 0,9 ark. aut., 34 ss., nakład 17 000 + 100 egz.

1990

H. Rochnowski, *Województwo toruńskie*, przewodnik krajoznawczy, wyd. 1, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, kolor, 1,8 ark. aut., 22 ss., nakład 15 000 + 200 egz.

Plan miasta Brodnica, koncepcja merytoryczna: D. Sabatowski, tekst: W. Gęsicki, zdjęcia: J.K. Mehnicki oraz inni, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy 1990. Wydano z okazji 700-lecia miasta (1298-1998), dwustr., nakład 27 000 + 200 egz.

S. Iwicki, *Wypoczynek w Borach Tucholskich*, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, na zlecenie Komitetu do spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej, 15 [1] ss., 1, mapa, nakładu nie podano.

1991

J. Umiński, *Szlak Kasztelański*, miniprzewodnik, tekst i mapa: J. Umiński, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, plan, 14 ss., nakład 5000 egz.

M. Wdowicki, *Znakowane szlaki woj. bydgoskiego*, informator, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, 38 ss., nakład 5000 egz.

Z. Frąckiewicz, *Wsie letniskowe woj. bydgoskiego, woj. pilskiego*, informator, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej Oddział w Bydgoszczy, 19 ss., nakład 10 000 egz.

1992

Z. Frąckiewicz, *Szlak wodny Brdy*, proj. okładki R. Schneider, opr. aut. mapy S. Iwicki, tłumaczenia H. Skrzypiński, red. J. Pawlak, zrealizowano na zlecenie Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej

Oddział w Bydgoszczy, 12 ss., nakład 10 000 egz.

Z. Frąckiewicz, *Region bydgoski zaprasza na wypoczynek i wędrówki*, katalog ofertowy, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej, Oddział w Bydgoszczy, 38 [2] ss., fot., mapa kolor., nakładu nie podano.

Z. Frąckiewicz *Region of Bydgoszcz welcome for relax and tourism*, 38 [2] ss., fot., 1 mapa kolor., nakładu nie podano.

1993

Z. Frąckiewicz, *Region bydgoski zaprasza na wypoczynek i wędrówki*, katalog ofertowy, zdjęcia: H. Nahorski, C. Woźny, C. Zych, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej. Oddział w Bydgoszczy, 38 [1] ss., [8] tabl., il., mapy, 30 cm.

1996

J. Umiński, W. Jastrzębski, K. Marcysiak, *Inowrocław Zdrój... und seine Attraktionen*, informator krajoznawczy, Regionalna Agencja Promocji Turystyki Spółka z o.o. w Bydgoszczy, 36 ss., nakładu nie podano.

J. Umiński, *Koronowo i okolice*, informator turystyczny, Regionalna Agencja Promocji Turystyki, fot. kolor., plan (H. Nahorski), tekst równoległy pol., niem., 36 ss. [2], nakładu nie podano.

Bydgoszcz: plan miasta – City map, autorska koncepcja merytoryczna H. Nahorski, red. H. Nahorski, tekst J. Umiński, wyd. 7 uzupełnione, 1:20 000, Regionalna Agencja Promocji Turystyki Spółka z o.o. w Bydgoszczy, 1 mapa kolor. 96 x 66 cm, złoż. 22 x 12 cm, mapa poboczna: Śródmieście 1:10 000, legenda także w jęz. ang., niem., ros., na odwrocie tekst informacji równoległy + spis ulic, nakład 20 000 egz.

Zbiornik Koronowski, mapa turystyczna = tourist map., red. H. Nahorski, tekst J. Umiński 1:30 000, Regionalna Agencja Promocji Turystyki spółka z o.o. w Bydgoszczy, na zlecenie Urzędu Miasta i Gminy Koronowo, 1 mapa kolor., il. kolor. 93 x 63 cm, złoż. 22 x 12 cm, na odwrocie mapa poboczna: *Koronowo* plan miasta i tekst informacyjny.

1998

J. Umiński *Bydgoszcz. Informator turystyczny*, fot. M. Chelminiak, red. i plan centrum Bydgoszczy H. Nahorski, Regionalna Agencja Promocji Turystyki spółka z o.o., Bydgoszcz, 22 ss., zawiera materiały wg stanu na dzień 1 grudnia 1997 r., tłumaczenie na jęz. niem., nakładu nie podano.

Koronowo Stadt und Gemeinde, vademecum, Regionalna Agencja Promocji Turystyki spółka z o.o. w Bydgoszczy, 36 ss., nakładu nie podano.

Publikacje o regionie kujawsko-pomorskim wydane przez Zakład Wydawniczo-Propagandowy PTTK od 1982 roku.

Wydawnictwa PTTK „KRA”**1953**

J. Rydzkowski, J. Rymaszewski, *Kajakiem po wodach województwa bydgoskiego*, Warszawa 1953, ss. 54.

1979

L. Herz, *Pojezierze Brodnickie. Szlaki turystyczne*, Zakład Wydawniczo-Propagandowy PTTK, Warszawa 1979, 2 ark. wyd., nakład 20 000.

1981

M. Sperski, *Szlaki wodne delty Wisły*, przewodnik kajakowy, 9,5 ark. wyd., 108 ss., nakład 6000 egz.

1984

S. Gołąbek, *Kociewie. Przewodnik po szlakach turystycznych*, mapy terenu, 12 ark. wyd., 184 ss., nakład 20 000 egz.

1985

J. Umiński, *Nad Notecią. Szlaki turystyczne*, przewodnik turystyczny, 5, 8 ark. wyd., nakład 14 000 egz.

J. Umiński, *Puszcza Bydgoska. Szlaki turystyczne*, przewodnik turystyczny, 6 ark. wyd., nakład 10 000 egz.

1988

J. Umiński, *Bory Tucholskie. Szlaki Turystyczne*, przewodnik turystyczny, 11,2 ark. wyd., nakład 20 000 (19 650 + 350) egz.

1989

J. Umiński, *7 dni w Koronowie i nad Jeziorem Koronowskim*, przewodnik turystyczny, nakład 20 000 egz.

1990

S. Iwicki, A. Zieliński, *Brodnicki Park Krajobrazowy*, przewodnik przyrodniczo-krajoznawczy, nakład 10 000 egz.

1991

J. Umiński, *Pojezierze Krajeńskie. Szlaki turystyczne*, przewodnik turystyczny, 10 ark. wyd., nakład 10 000 egz.

2000

M. Lityński, J. Goleń, *Szlak wodny Drwęcy, Weli i Pojezierza Brodnickiego* [szlaki wodne], oficjalny przewodnik kajakowy PTTK i PZK.

2001

Z. Galiński, *Szlaki wodne Brdy*, oficjalny przewodnik kajakowy PTTK i PZK zawierający opis krajoznawczy szlaku oraz 27 map i 2 plany miast, 108 ss., nakład 3000 egz. dodruk w 2003 r. – 2000 egz.

2002

Z. Galiński, *Wda z dopływami*, oficjalny przewodnik kajakowy PTTK i PZK, zawierający opis krajoznawczy szlaku oraz 20 map i plan miasta, nakład 3000 egz.

Panoramy, mapy turystyczne

Szlak wodny Brda, 1984, skala 1:100 000, mapka barwna, dwustr., przedstawia szlak na odcinku od Jeziora Głębokiego do ujścia Brdy do Wisły, 1 ark. wyd., nakład 25 000 egz.

Szlak wodny Drwęca, skala 1:75.000, barwna, dwustr. mapa, seria „Mapy Kajakowe Szlaków Wodnych” 1984, 1,4 ark. wyd., nakład 25 000 egz.

Szlak wodny Wda, skala 1:75.000, seria „Mapy Kajakowe Szlaków Wodnych” 1986, nakład 20 000 egz.

Szlak wodny Brdy, 1992, mapa szlaku wodnego Brdy w skali 1:75.000. w 15 fragmentach z opisem krajoznawczym, nakład 3000 egz., wyd. 2, nakład 5000 egz.

Bory Tucholskie, 1993, mapa turystyczna w skali 1:160 000 z opisem krajoznawczym, nakład 10 000 egz.

Okolice Bydgoszczy, 1994, mapa turystyczna w skali 1:10 000, nakład 8000 egz.

Szlak wodny Wdy, 1995, mapa szlaku wodnego w skali 1:75 000 w 13 fragmentach z opisem krajoznawczym, nakład 6000 egz.

Bory Tucholskie, 1996, mapa turystyczna w skali 1:100 000 z opisem krajoznawczym, nakład 10 000 egz.

**Publikacje wydawnictwa „Sport i Turystyka”
o regionie kujawsko-pomorskim**

J. Rydzkowski, J. Rymaszewski, *Kajakiem po wodach województwa bydgoskiego*, Warszawa 1953, 54 ss.

Z. Wrześniowski, M. Sperski *Kajakiem po wodach Pomorza Zachodniego (część południowa i zachodnia)*, Warszawa 1974, 84 mapki, 7 planów miast, 416 ss., nakład 10 000 egz.

J. Umiński, *Grudziądz i okolice*, Warszawa 1974, 104 ss. + mapa, nakład 10 000 egz.

J. Umiński, *Bydgoszcz i okolice*, wyd. 2, Warszawa 1976, 172 ss. + mapa, nakład 20 000 egz.

E. Sperski, *Drwęca i jej dorzecze*, Warszawa 1976, przewodnik kajakowy, 148 ss., nakład 10 000 egz.

J. Umiński, *Ciechocinek i okolice*, Warszawa 1978, 120 ss. + mapa, nakład 20 000 egz.

W. Maculewicz, C. Woźny, *Brda – mapa turystyczna szlaku wodnego w skali 1:150 000*, pierwsze egzemplarze wydania kieszonkowego szlaków wodnych w formacie 11,5 x 16,5 cm. Mapa podaje 200-kilometrowy odcinek Brdy oraz zwięzłe informacje, Wyd. SiT 1960 (?).

Protokół Podkomitetu Turystyki WKKFiT z dnia 12 grudnia 1962 r. w PWRN w Bydgoszczy.

Commission of Propaganda and Tourist Publications of the Regional Committee of Physical Culture and Tourism in Bydgoszcz

keywords: tourism, sightseeing, tourist organizations, tourist publications, propaganda, Bydgoszcz

Summary

The article presents a brief history of establishing and activity in 1961-1975 of the Commission of Propaganda and Tourist Publications WKKFiT in Bydgoszcz. It shows a significant number of publications issued by that organization, dedicated to tourism and sightseeing in the Region of Kuyavia and Pomerania. The Commission also appointed a group of writers consisting of regionalists in various professions, popularizing history, heritage, sightseeing and economic assets of Kuyavia and Pomerania as well as tourist areas comprising the region, the most prominent of which include the Tuchola Forest, the Brodnica Lake District, and the Brda and Wda river basins. Along with the change of the Regional Committee of Physical Culture and Tourism to the Department of Physical Culture in 1975, and later to the Department of Physical Culture and Tourism, the mentioned Committee was disbanded. In addition, the Regional Tourist Information Center, which was subordinate to the Presidium of the Regional National Council, became the Bydgoszcz Division of the Central Tourist Information Center in Warsaw. Despite the formal disbanding of the Commission of Propaganda and Tourist Publications in 1975, writers and reviewers of sightseeing and tourist publications continued to cooperate with the Regional Tourist Information Center, and later with the Bydgoszcz Division of the Central Tourist Information Center, and the Regional Agency for Promotion of Tourism, Limited Liability Company in Bydgoszcz, which tangible effects are the sightseeing publications issued in 1975-1996.

Kommission für Propaganda und Touristikverlage des Woiwodschaftskomitees für Körperkultur und Touristik in Bydgoszcz

Schlüsselwörter: Touristik, Landeskunde, Tourismusorganisationen, Touristikverlage, Propaganda, Bydgoszcz

Zusammenfassung

In dem Artikel wurde eine kurze Geschichte der Gründung und Tätigkeit in den Jahren 1961-1975 der Kommission für Propaganda und Touristikverlage des Woiwodschaftskomitees für Körperkultur und Touristik in Bydgoszcz geschildert. Es wurden zahlreiche Verlagswerke im Bereich der touristischen und landeskundlichen Veröffentlichungen über die Region Kujawien-Pommern dargestellt. Im Rahmen der Kommission berief man ebenfalls eine aus verschiedenen Berufe vertretenden Regionalisten bestehende Gruppe von Verfassern, die sowohl die historischen als auch die altertümlichen, landeskundlichen und wirtschaftlichen Vorzüge von Kujawien und Pommern und den in der Woiwodschaft gelegenen touristischen Gebieten verbreiteten. Unter diesen Gebieten waren die Wald- und Heidelandschaft Bory Tucholskie (Tucheler Heide) und die Seenplatte von Brodnica sowie Einzugsgebiete der Flüsse: Brda (die Brahe) und Wda besonders hervorzuheben. Zusammen mit der Umgestaltung 1975 des Woiwodschaftskomitees für Körperkultur und Touristik zu der Abteilung für Körperkultur, und dann der Abteilung für Körperkultur und Touristik wurde die vorliegende Kommission aufgelöst und das Woiwodschaftszentrum für Touristeninformation, das bisher dem Präsidium des Woiwodschaftsnationalrates untergeordnet war, wurde in die Niederlassung von Bydgoszcz des Hauptzentrums für Touristeninformation in Warszawa umgewandelt. Trotz der formellen Auflösung 1975 der Kommission für Propaganda und Touristikverlage arbeiteten die Verfasser und Rezensenten der landeskundlich-touristischen Veröffentlichungen weiterhin mit dem Woiwodschaftszentrum für Touristeninformation, dann mit der Niederlassung von Bydgoszcz des Hauptzentrums für Touristeninformation und der Regionalen Agentur für Touristikförderung – der Gesellschaft mbH in Bydgoszcz zusammen. Die in den Jahren 1975-1996 herausgegebenen Veröffentlichungen im Bereich der Landeskunde stellen spürbare Ergebnisse dieser Zusammenarbeit dar.